

**6η Θερινή
Συνάντηση
Σημειωτικής**

Η Σημειωτική του σώματος

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
3-9 Ιουλίου 2023**

Σεμινάριο 1 09:30 - 11:30	Γρηγόρης Πασχαλίδης, ΑΠΘ Σώμα και πολιτική: Η ιδεολογία ως ενσώματη επιτέλεση
Περιεχόμενο	Το σεμινάριο εξετάζει τη χρήση στοιχείων ένδυσης (ρούχα, ποικιλόμορφα αξεσουάρ) για την επίδειξη ιδεολογικής ταυτότητας. Αναλύοντας τους τρόπους κατασκευής του «ομιλούντος σώματος» της πολιτικής αναδεικνύεται ο κρίσιμος ρόλος του σώματος στην σύγχρονη πολιτική σφαίρα.
Προτεινόμενη Βιβλιογραφία	Marian Sawyer 2007. Wearing your Politics on your Sleeve: The role of political colours in Social Movements. <i>Social Movement Studies</i> 6(1): 39-56 https://doi.org/10.1080/14742830701251294
Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας	<i>Οι φοιτήτριες και φοιτητές του workshop θα μπορούν να επιλέξουν για το πρότζεκτ τους το θέμα: «Εξετάστε τον ενδυματολογικό κώδικα κάποιου σύγχρονου πολιτικού κόμματος ή κοινωνικού κινήματος».</i>

Σεμινάριο 2 12:00 - 14:00	Γρηγόρης Πασχαλίδης, ΑΠΘ Στα όρια του σώματος: η σημειωτική των δακρύων
Περιεχόμενο	Η Mary Douglas συγκαταλέγει τα δάκρυα στις 'οριακές ύλες' που παραγόμενες στη μεθόριο του σώματος χαρακτηρίζονται από 'δύναμη και κίνδυνο'. Το σεμινάριο εξετάζει τις πολιτισμικές σημασιοδοτήσεις και αμφισημίες των δακρύων καθώς και τις ποικίλες χρήσεις τους ως σημειωτικών πόρων στην τέχνη, τη διαφήμιση και την πολιτική.
Προτεινόμενη Βιβλιογραφία	Adelaide Cron & Cécile Lignereux 2007. De la lisibilité des larmes. <i>Littératures Classiques</i> 62: 5-20, https://www.cairn.info/revue-litteratures-classiques1-2007-1-page-5.htm
Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας	<i>Οι φοιτήτριες και φοιτητές του workshop θα μπορούν να επιλέξουν για το πρότζεκτ τους το θέμα: «Εξετάστε σύγχρονες κωδικοποιήσεις των δακρύων στον τομέα των κοινωνικών εκστρατειών».</i>

<p>Σεμινάριο 3 09:30 - 11:30</p>	<p>Λία Γυϊόκα, ΑΠΘ Σημειωτική του αναπαραγωγικού σώματος</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Το μάθημα θα εξετάσει καλλιτεχνικές και επιστημονικές εικόνες της εγκυμονούσας γυναίκας από την Αναγέννηση ως τη σύγχρονη εποχή, θέτοντας ορισμένα ιστορικά και μεθοδολογικά ερωτήματα με άξονα έννοιες της σημειωτικής (μητρώο, καθεστώς και εκφορά): 1. Ποιες εικόνες υπήρξαν σταθμοί και καταλύτες στην αναπαράσταση του αναπαραγωγικού σώματος, από τις εγκυμονούσες Παναγίες κατά τον ύστερο Μεσαίωνα έως τη σύγχρονη (δημόσια) τέχνη; 2. Πώς εξελίσσεται ιστορικά η σχέση καλλιτεχνικής και επιστημονικής εικόνας; 3. Ποιες είναι οι πολιτικές σημασίες της αναπαράστασης της εγκυμονούσας και του εμβρύου;</p>
<p>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yoka Lia 2021. Pregnant Statues, Interartive, a platform for contemporary art and thought, https://interartive.org/2021/01/pregnant-statues-lia-yoka • Aireen Grace Andal. 2020. The Maternal Body as a Space: Examining the • Visuality of Marian Pregnancy in Late Medieval Europe, <i>Open Theology</i> 7 (1) [θα διανεμηθεί στους φοιτητές] • Γυϊόκα, Λία. 2021. Ηθική της αναπαράστασης του εμβρύου: Ο μαξιμαλιστικός ρεαλισμός του «Ταξιδιού» του Damien Hirst στην Ντόχα. Στο Κ. Τσουκαλά (επιμ.) <i>Διαπλοκές του Χώρου: Ήθος-κοινωνικές πρακτικές-αρχιτεκτονική</i>, τόμ. Β', Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο 2021, 195- 207. [θα διανεμηθεί στους φοιτητές]

<p>Σεμινάριο 4 12:00 - 14:00</p>	<p>Γιώργος Δαμασκηνίδης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Η σωματο-χαρτογράφηση της μητρότητας</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Η σωματο-χαρτογράφηση (body-mapping) είναι μια διαδικασία δημιουργίας σχεδίων σε φυσικό μέγεθος, με βάση τις εικαστικές τέχνες, που αναπαριστούν την ταυτότητα των ανθρώπων μέσα στο κοινωνικό τους πλαίσιο (Skor, 2016). Η διαδικασία αυτή είναι μια τεχνική για την οπτική αναπαράσταση πτυχών της ζωής των ανθρώπων, του σώματός τους και του κόσμου στον οποίο ζουν. Πρόκειται για ένα τρόπο αφήγησης ιστοριών που αντικατοπτρίζουν οπτικά τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο της εγκυμοσύνης, η εν λόγω τεχνική αντικατοπτρίζει τις βιωμένες εμπειρίες των εγκύων και τα νοήματα που αυτές αποδίδουν, αλλά και αυτά που τις αποδίδονται από άλλα άτομα, στις συνθήκες της εγκυμοσύνης τους και που διαμορφώνουν αυτό που έχουν γίνει (Gastaldo, Magalhaes, Carrasco & Davy, 2012). Η κοινωνική σημειολογία (Barthes, 1977) μπορεί να συμβάλει σε αυτήν την προσπάθεια περιγραφής και κατανόησης της μητρότητας. Από μια σημειωτική οπτική, πρόκειται για μια ανάλυση του τρόπου με τον οποίο οι έγκυες παράγουν και μεταδίδουν νόημα σε διάφορα κοινωνικά περιβάλλοντα, όπως η οικογένεια, όπου η δημιουργία σημείων είναι καλά θεσμοθετημένη και εμπλουτισμένη από συνήθειες, συμβάσεις και κανόνες. Επίσης, είναι ένας τρόπος να εντοπίσουμε τις διαφορετικές σημασίες που έχει η ίδια η σωματο-χαρτογράφηση ως λεκτικο-οπτικό κείμενο για τις έγκυες και τα άτομα στο κοινωνικό τους περιβάλλον (Devine, 2008' Vidal Claramonte, 2018). Αυτές οι σημασίες αγκιστρώνεται στη μελέτη των κατεστημένων πρακτικών, που αφορούν την κατασκευή ταυτοτήτων, και στο ρόλο που παίζει η εμπλοκή τους με τα συστήματα σημείων στη διαδικασία αυτή (Langholz Leymore, 1975).</p>

<p>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</p>	<p>Barthes, R. 1977. <i>Image, music, text</i> (trans. Stephen Heath). New York: Hill and Wang.</p> <p>Gastaldo, D., Magalhaes, L., Carrasco, C. & Davy, C. 2012. Body mapping as research: Methodological considerations for telling the stories of undocumented workers through body mapping. Retrieved from http://www.migrationhealth.ca/undocumented-workers-ontario/body-mapping</p> <p>Devine, C. 2008. The moon, the stars, and a scar: Body mapping stories of women living with HIV/AIDS. <i>Border Crossings</i> 27(1): 58-65.</p> <p>Langholz Leymore, V. 1975. <i>Hidden myth: Structure and symbolism in advertising</i>. N.Y.: Basic Books.</p> <p>Skop, Michelle. 2016. The art of body mapping: A methodological guide for social work researchers. <i>Aotearoa New Zealand Social Work</i> 28(4): 29–43.</p> <p>Vidal Claramonte, Ma Carmen África. 2018. The body as a semiotic system of representation. In: Eleonora Federici & Marilena Parlati (eds.) <i>The Body Metaphor Cultural Images, Literary Perceptions, Linguistic Representations</i>. Perugia: Morlacchi Editore, 17-26.</p>
<p>Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας</p>	<p><i>Οι φοιτήτριες και φοιτητές του workshop θα μπορούν να επιλέξουν για το πρότζεκτ τους το θέμα: «Σημειωτική σωματο-χαρτογράφηση των ιστοριών εγκύων γυναικών οι οποίες έχουν ζωγραφίσει την κοιλιά τους και ποζάρουν μπροστά από τον φακό, σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους. Οι φωτογραφίες είναι μέρος ενός πρότζεκτ για την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τη σημασία που έχει η μητέρα για όλους τους ανθρώπους».</i></p>

Σεμινάριο 5 09:30 - 11:30	Γιάννης Σκαρπέλος, Πάντειον Πανεπιστήμιο Υλικά σώματα σε έναν άυλο κόσμο
Περιεχόμενο	Ο ψηφιακός κόσμος είναι γεμάτος σώματα: από τις selfies στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ως τα μοντέλα στους πορνογραφικούς ιστότοπους, και ως τα avatar στα ψηφιακά παιχνίδια. Πώς αποτυπώνεται οπτικά η σωματικότητα; Υπάρχουν σταθερά σημαίνοντα στην άυλη σωματικότητα; Πως μπορούμε να πλοηγηθούμε ανάμεσα στα οπτικά σημαίνοντα της παρούσας απουσίας δεκάδων χιλιάδων ετερόκλητων εικόνων; Σε αυτά τα ερωτήματα θα επιχειρήσουμε να απαντήσουμε, με παράδειγμα εικόνες από το Instagram.
Προτεινόμενη Βιβλιογραφία	Manovich, Lev (2017). Instagram and Contemporary Image. Online http://manovich.net/index.php/projects/instagram-and-contemporary-image Manovich, Lev (2014), Selfiecity. Online https://selfiecity.net/ Tiggemann, Marika (2022). Digital modification and body image on social media: Disclaimer labels, captions, hashtags, and comments. <i>Body Image</i> , 41, 172-180.

Σεμινάριο 6 12:00 - 14:00	Λουκία Κωστοπούλου, ΑΠΘ Σωματικότητα και διαμεσικότητα στον κινηματογράφο
Περιεχόμενο	Το σεμινάριο θα εστιάσει στην έννοια της σωματικότητας στον κινηματογράφο. Αρχικά θα παρουσιάσουμε μια ιστορική αναδρομή στα πρώτα παραδείγματα σωματικού κινηματογράφου στις αρχές του 20ου αιώνα και εν συνεχεία θα εξετάσουμε πώς αυτό το είδος κινηματογράφου έχει εξελιχθεί και επηρεαστεί από διάφορες σύγχρονες θεωρίες. Σε ένα δεύτερο σκέλος θα αναλύσουμε παραδείγματα από τον σύγχρονο πειραματικό κινηματογράφο στα οποία η έννοια της σωματικότητας είναι ιδιαίτερα σημαντική και συνδέεται με τον κινηματογραφικό χρόνο και χώρο, με τις αισθήσεις και τις σύγχρονες θεωρίες θέασης.
Προτεινόμενη Βιβλιογραφία	Koutsourakis, A. 2012. Cinema of the Body: The Politics of Performativity in Lars von Trier's <i>Dogville</i> and Yorgos Lanthimos' <i>Dogtooth</i> . <i>Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image</i> 3: 84-108. Koutsourakis, A. 2023. <i>Politics as Form in Lars von Trier: A Post-Brechtian Reading</i> . Bloomsbury Academics.
Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας	<i>Οι φοιτήτριες και φοιτητές του workshop θα μπορούν να επιλέξουν για το πρότζεκτ τους το θέμα: «Ανάλυση της έννοιας και της λειτουργίας της σωματικότητας σε σύγχρονες ταινίες του πειραματικού κινηματογράφου».</i>

ΠΕΜΠΤΗ 6 Ιουλίου 2023

<p>Σεμινάριο 7 09:30 - 11:30</p>	<p>Ευάγγελος Κουρδής, ΑΠΘ Η γλώσσα του σώματος ως 'μυθολογία' και οι μεταστοιχειώσεις της</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Η παρούσα διάλεξη επικεντρώνεται σε περιπτώσεις όπου η γλώσσα του σώματος αποτελεί το υλικό οικοδόμησης μίας μυθολογίας κατά Barthes (2007) η οποία έκανε την εμφάνισή της στον αμερικάνικο κινηματογράφο του προηγούμενου αιώνα, η αναπαραγωγή της οποίας συνεχίζεται με μεγαλύτερη ένταση μέχρι σήμερα. Πρόκειται για το σήκωμα του ποδιού ως ένδειξη αληθινής αγάπης κατά τη διάρκεια ενός ερωτικού φιλιού (γνωστό ως foot popping kiss). Πρόκειται για μία μυθολογία η οποία δε διέφυγε της προσοχής σημειολόγων όπως ο Danesi (2013) ο οποίος υπογραμμίζει ότι η ρομαντική αγάπη ως αναφορά μπορεί να αναπαρασταθεί σε κάποια φυσική μορφή και κατασκευάζεται σκόπιμα (Danesi 2018). Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι το δεύτερο σύστημα κωδικοποίησης στον κατάλογο των συνδηλώσεων του Barthes (2007) είναι η θέση που παίρνει το σώμα, η πόζα. Στη διάλεξη εκτός από τον εντοπισμό σχετικών περιπτώσεων στον αμερικάνικο κινηματογράφο θα παρουσιαστούν και περιπτώσεις μεταστοιχείωσης σε άλλα σημειωτικά συστήματα όπως κόμικς, διαφημίσεις, κινούμενα σχέδια και σε βιντεοκλίπ.</p>
<p>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</p>	<p>Barthes, R. 2007. <i>Εικόνα, μουσική, κείμενο</i> (μτφρ. Γ. Βέλτσος). Αθήνα: Πλέθρον. Danesi, M. 2018. <i>Understanding Media Semiotics</i>. London & New York: Bloomsbury Publishing. Danesi, M. 2013. <i>The History of the Kiss! The Birth of Popular Culture</i>. New York: Palgrave Macmillan</p>
<p>Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας</p>	<p><i>Οι φοιτήτριες και φοιτητές του workshop θα μπορούν να επιλέξουν για το πρότζεκτ τους το θέμα: «Αναζητήστε παρόμοιες μυθολογίες για τη γλώσσα του σώματος σε κείμενα δημοφιλούς κουλτούρας».</i></p>

<p>Σεμινάριο 8 12:00 - 14:00</p>	<p>Μιχάλης Κοκκώνης, ΑΠΘ Το Σώμα ως κείμενο, Το σώμα του κειμένου» ή «Σάρκα και μελάni σε τέλεια ένωση στην ταινία The Pillow Book (1996) Peter Greenaway.</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Στο πλαίσιο της προβληματικής του σεμιναρίου «Σημειωτική του σώματος», στόχος στο παρόν πρότζεκτ είναι να εστιάσει στο σώμα στον κινηματογράφο. Μέσα από άπειρες απεικονίσεις του στην οθόνη η υπόσταση του ανθρώπινου σώματος έχει προβληθεί από άποψη φιλοσοφική, κοινωνική, πολιτική, θρησκευτική, αισθητική, βιολογική και φυσιολογική. Παραδείγματα υπάρχουν άφθονα: Έτσι το σώμα παράλυτο κι ανήμπορο ασθενεί και υποφέρει στην ταινία Η Θάλασσα μέσα μου, λιθοβολείται στην Agora του Amenabar, γίνεται βορά στα νύχια εξαγριωμένης αρκούδας στη ταινία Επιστροφή του Inaritu, καταπονείται αφάνταστα και επιβιώνει σε πολικές θερμοκρασίες στην ταινία The Pilot A Battle for Survival, Davletyarov, αλλά και εκθειάζεται αισθητικά μέσα από τις αέρινες πιρουέττες ενός Fred Astaire, ή τα αθλητικά πλονζέ ενός Gene Kelly. Το γυναικείο σώμα σαγηνεύει στη Femme Fatale του De Palma, και καταδεικνύεται με άδολη φυσική αμεσότητα στις ταντρικές περιπτώσεις στην ταινία No mires para abajo του Eliseo Subiela. Τέλος, στο Crash του Cronenberg είναι δύσκολο να ξεχωρίσουμε το οργανικό από το ανόργανο στο σώμα, ενώ, στη Simone Andrew Niccol παίρνει άυλη, ψηφιακή μορφή. Εδώ όμως θα επικεντρώσουμε στην ταινία The Pillow Book του Peter Greenaway, όπου το</p>

	<p>ανθρώπινο σώμα γίνεται καμβάς καλλιγραφίας. Μέσα από μια μεταμοντέρνα προσέγγιση ο Greenaway σκόπιμα μετατρέπει στην κυριολεξία τη μεταφορά της γραφίδας που δίνει σάρκα και οστά στο σώμα του κειμένου, με το να προσφέρει στο ίδιο το ανθρώπινο σώμα που καλλιγραφείται την ιδιότητα του κειμένου. Η λογοτεχνία και η Τέχνη γενικότερα κυριολεκτικά πάνω στο σώμα, σημειοδοτεί μια θεώρηση του κειμένου με όρους ερωτισμού. Εξ ου και η θέση «το σώμα ως κείμενο» και συνάμα «το σώμα του κειμένου».</p> <p>Κλειδί στη θεωρία του κειμένου ως σώμα η θέση του Roland Barthes (Image, Music, Text, The Pleasure of the Text) καθώς και της Kristeva (le corps propre). Επίσης η θεωρία της επιθυμίας των Deleuze-Guattari.</p>
<p>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deleuze, Gilles & Felix Guattari (1972). <i>The Desiring Machines</i> (Trans. Robert Hurley). <i>Semiotext(e)</i> 2.3 : 117-135 • Kristeva, J. (1980). <i>Desire in Language. A Semiotic Approach to Literature and Art</i>. Oxford: Blackwell. • Barthes, R. (1970). <i>The Pleasure of the Text</i>. Trans. R. Miller. London: Cape. • Barthes, R. (1988). <i>Εικόνα-Μουσική-Κείμενο</i> (μτφ. Γ. Σπανός). Αθήνα: Πλέθρον. • Chandler, D. (2005). Intertextuality in semiotics for beginners, στο http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem09.html • Genette, G. (1982). <i>Palimpsestes, La littérature au second degré</i>. Paris: Seuil. • Genette, G. (2001 [1979]). Εισαγωγή στο αρχικείμενο (μτφ. Μ. Πατεράκη-Γαρέφη). Αθήνα: Εστία. • Stam, R. (2011). <i>Εισαγωγή στη θεωρία του κινηματογράφου</i> (Επιμ. Εύα Σταφανή). Αθήνα: Πατάκης. • Stam, Robert, R. Burgoyne, S. Flitterman Lewis (1992). <i>New Vocabularies in Film Semiotics: Structuralism, Post-structuralism and Beyond</i>. London & N.Y.: Routledge. • Greenaway, Peter. Interviews.
<p>Προτεινόμενο θέμα ερευνητικής εργασίας</p>	<p>Οι φοιτητές και φοιτήτριες θα πρέπει να επικεντρώσουν τόσο στα σημεία εκείνα που σημειοδοτούν την εγγραφή στο ανθρώπινο σώμα, όσο επίσης και σε εκείνα τα κινηματογραφικά σημεία που στοιχειοθετούν το συγκεκριμένο σώμα του κειμένου στο <i>The Pillow Book</i>.</p>

<p>Σεμινάριο 9 09:30 - 11:30</p>	<p>Μαίρη Μπαϊρακτάρη, ΕΚΠΑ Σημειωτική της παράστασης: Το σώμα του ηθοποιού ως σκηνικό δρων (α΄ μέρος)</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Η σημειωτική προσέγγιση στο θέατρο αναλύει το τελικό αισθητικό αποτέλεσμα επί σκηνής, μέσα από τους ποικίλους μηχανισμούς δημιουργίας του παραστασιακού ολοκληρώματος. Αφετηρία είναι πάντα μια συγκεκριμένη σκηνοθετική πρόταση, με ιδιαίτερη μνεία στο κατ' εξοχήν «διάμεσο» σώμα: τον ηθοποιό. Ιδωμένο ως δρων το οποίο ενσαρκώνει έναν ρόλο, το σώμα του ηθοποιού εμφανίζεται επί σκηνής ως παροντικό σκηνικό σημείο το οποίο αναλαμβάνει μια σκηνική δράση και “δι-ερμηνεύει” ένα δρων, καταλαμβάνει χώρο, κινείται, συνομιλεί και δημιουργεί ένα πλέγμα ανάδειξης όλων των σκηνικών κωδίκων οι οποίοι συνεργούν κατά τη διάρκεια εξέλιξης της δραματικής πλοκής. Δύο δίωρα μαθήματα θα αφιερωθούν στη διερεύνηση της πορείας από το δραματικό πρόσωπο στον ρόλο, το σκηνικό δρων και τον ηθοποιό, με κύριους άξονες: σώμα και γλωσσικός κώδικας, σώμα και κινησιακός κώδικας, το σώμα του ηθοποιού ως δρώσα δύναμη και η έννοια της ενεργειακής θεατρικότητας, η σημειοποίηση του σώματος, το γυμνό σώμα του ηθοποιού, ο ηθοποιός ως διάμεσο σώμα επικοινωνίας σκηνής-πλατείας. Το πρώτο μέρος θα αφιερωθεί στην παρουσίαση ενός πανοράματος σχετικών θεωρητικών προσεγγίσεων.</p>
<p>Προτεινόμενη Βιβλιογραφία</p>	<p>Helbo, A. (2016). Semiotics and performing arts: contemporary issues, <i>Social Semiotics</i>, 26:4, 341-350, http://dx.doi.org/10.1080/10350330.2016.1189727 Σαμαρά Ζ. (1989). «Η αισθητική του ατελούς: Συμβολή στη σημειωτική του θεατρικού κειμένου». <i>Φιλολογός</i>, 56 https://www.greek-language.gr/periodika/mags/filologos/1989/56/129089 Τσατσούλης, Δ. (1999). <i>Γυμνό: Όριο και υπέρβαση τα θεατρικής σήμανσης</i>. Αναδημοσιεύεται στο Academia.edu από το βιβλίο: (1997, 1999) <i>Σημειολογικές προσεγγίσεις του θεατρικού φαινομένου</i>. Θεωρία και κριτική ανάλυση της σύγχρονης θεατρικής πρακτικής. Αθήνα: Δελφίνι, και Ελληνικά Γράμματα, σ. 112-127. [διαθέσιμο στο Academia.edu] Τσατσούλης, Δ. (9/12/1992). Ο μηχανισμός ακύρωσης πληροφοριών κατά τη θεατρική παράσταση. <i>Διαβάζω</i>, τχ. 300. [Διαθέσιμο στο Academia.edu]</p>
<p>Σεμινάριο 10 12:00 - 14:00</p>	<p>Μαίρη Μπαϊρακτάρη, ΕΚΠΑ Σημειωτική της παράστασης: Το σώμα του ηθοποιού ως σκηνικό δρων (β΄ μέρος)</p>
<p>Περιεχόμενο</p>	<p>Η σημειωτική προσέγγιση στο θέατρο αναλύει το τελικό αισθητικό αποτέλεσμα επί σκηνής, μέσα από τους ποικίλους μηχανισμούς δημιουργίας του παραστασιακού ολοκληρώματος. Αφετηρία είναι πάντα μια συγκεκριμένη σκηνοθετική πρόταση, με ιδιαίτερη μνεία στο κατ' εξοχήν «διάμεσο» σώμα: τον ηθοποιό. Ιδωμένο ως δρων το οποίο ενσαρκώνει έναν ρόλο, το σώμα του ηθοποιού εμφανίζεται επί σκηνής ως παροντικό σκηνικό σημείο το οποίο αναλαμβάνει μια σκηνική δράση και “δι-ερμηνεύει” ένα δρων, καταλαμβάνει χώρο, κινείται, συνομιλεί και δημιουργεί ένα πλέγμα ανάδειξης όλων των σκηνικών κωδίκων οι οποίοι συνεργούν κατά τη διάρκεια εξέλιξης της δραματικής πλοκής. Δύο δίωρα μαθήματα θα αφιερωθούν στη διερεύνηση της πορείας από το δραματικό πρόσωπο στον ρόλο, το σκηνικό δρων και τον ηθοποιό, με κύριους άξονες: σώμα και γλωσσικός κώδικας, σώμα και κινησιακός κώδικας, το σώμα του ηθοποιού ως δρώσα δύναμη και η έννοια της ενεργειακής θεατρικότητας, η σημειοποίηση του σώματος, το γυμνό σώμα του ηθοποιού, ο ηθοποιός ως διάμεσο σώμα επικοινωνίας σκηνής-πλατείας. Το δεύτερο μέρος θα επικεντρωθεί σε εφαρμογές μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.</p>

Σεμινάριο 11 15:00 - 17:00	Irene Mittelberg, RWTH Aachen University <i>Augmented iconicity: Digital insights into gesture semiotics via Motion-Capture Technology</i>
Περιεχόμενο	<p>Iconic aspects of communicative body postures and hand movements have always been a central issue in gesture research. From a Peircean perspective, a speaker’s body may become a living icon of someone or something else; or hands may trace - or otherwise form - iconic signs.</p> <p>However, largely due to varying understandings of similarity, iconicity in gesture is not uncontested, and questions of what exactly gestures are iconic of are not trivial. Starting from an understanding of iconicity in gesture that goes beyond what is generally understood by the McNeillian concept iconics, this paper suggests that through combining Peirce’s semiotic theory with concepts central to cognitive linguistics, one may distinguish between distinct, yet typically interacting, sources and levels of iconicity in gesture. Peirce’s semiotics and cognitive linguistics share certain premises concerning the fundamental role of experience and embodiment, e.g., habits of thinking, acting, and intersubjective meaning-making. I present a first version of a spectrum of modality-specific manifestations of iconicity that spans from gestures metonymically derived from physical actions and organism-environment interactions, e.g., evoking embodied scenes and semantic frames (Fillmore), to highly schematic gestural patterns predominantly motivated by image schemas, force gestalts, and diagrammatic iconicity.</p> <p>Narrowing in on deeply embodied structures and actions, I will highlight some flexible structural correspondences between image/force schemas and certain gestures (e.g., Mittelberg 2018). This is to account for the fact that gestures often only consist of evanescent, metonymically reduced hand configurations, motion onsets or movement traces that suggest, for instance, the idea of a PATH, CONTAINMENT, BALANCE, or RESISTANCE. Such schematic semiotic gestalts typically participate in more complex multimodal construal operations involving, for instance, metonymy, metaphor, frames, and constructions.</p> <p>Examples of the different gestural patterns are enriched by motion-capture data stemming from American English and German multimodal discourse. It will thus be shown how numeric kinetic data allow gesture researchers to visualize and analyze otherwise invisible motion traces and thus provide augmented, 3D digital insights into the dynamic, gestalt-like nature of bodily enacted icons exhibiting various degrees of schematicity. This take on gesture semiotics will hopefully spur a discussion of possible implications for the broader field of body semiotics.</p>
Προτεινόμενη Βιβλιογραφία	<ul style="list-style-type: none"> • Mittelberg, Irene (2008). Peircean semiotics meets conceptual metaphor: Iconic modes in gestural representations of grammar. In A. Cienki and C. Müller (eds.), <i>Metaphor and Gesture</i>. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 115-154. • Mittelberg, Irene (2014). Gestures and iconicity. In C. Müller, D. McNeill, A. Cienki, E. Fricke, and J. Bressemer (eds.), <i>Body – Language –Communication</i> (38.2). Berlin & Boston: De Gruyter Mouton, 1712–1732. • Mittelberg, Irene (2018). Gestures as image schemas and force gestalts: A dynamic systems approach augmented with motion-capture data analyses. <i>Cognitive Semiotics</i> 11 (1). • Mittelberg, Irene (2019a). Peirce’s universal categories: On their potential for gesture theory and multimodal analysis. <i>Semiotica</i> 228: 193–222. • Mittelberg, Irene (2019b). Visuo-kinetic signs are inherently metonymic: How embodied metonymy motivates forms, functions, and schematic patterns in gesture. <i>Frontiers in Psychology</i> https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00254 • Mittelberg, Irene & Hinnell, Jennifer (in print). Gesture studies and semiotics. In: Jamin Pelkey, Paul Cobley (eds.), <i>Semiotic Movements</i> (Bloomsbury Semiotics 4). London: Bloomsbury Academic.

ΣΑΒΒΑΤΟ 8 Ιουλίου 2023

Οι ομάδες των φοιτητών και φοιτητριών θα ετοιμάσουν την συλλογική τους παρουσίαση (σε μορφή ppt) σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν λάβει κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών σεμιναρίων όλης της εβδομάδας.

Η προτεινόμενη δομή της παρουσίασης ppt είναι ως εξής:

- slide 1: Τίτλος εργασίας - Ονόματα συγγραφέων
- slide 2: Σύνοψη θέματος
- slide 3: Κύρια ερευνητικά ερωτήματα
- slide 4: Περιγραφή του υπό μελέτη υλικού (corpus)
- slide 5-20: Παρουσίαση της ανάλυσης του υλικού
- slide 21: Σύνοψη των κύριων ευρημάτων
- slide 22: Συμπεράσματα
- slide 23: Βιβλιογραφία/πηγές που αξιοποιήθηκαν

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 Ιουλίου 2023

09:30 - 12:30 Παρουσίαση των ερευνητικών εργασιών

12.30 - 13.00 Απολογισμός & Αξιολόγηση της Θερινής Συνάντησης
Απονομή βεβαιώσεων συμμετοχής

13:30 - 15:00 Δεξίωση προς τιμή των συμμετεχόντων